

ærede Medforslagsstiller har foreslaaet dette Lovforslag, er det ikke, fordi vi tro, at det kan bafæres paa en Beregning som denne, der naturligvis er forholdsvis løs, og som er et Overslag, ærede Medlemmer kunne tillægge, hvad Betydning de ville. Men det er — jeg skal kortelig gentage det — for det første, fordi vi foretrække en Ølstat for en Sukkerstat, da Sukkerstaten er en uundgaaelig Stat. Efter hele den Maade, hvorpaa vor Befolkning lever, kan ingen undslaa sig for Sukkerstat. Bajerst Ølstat er derimod en Stat, man kan bære, om man vil bære den eller ikke. For det andet har Sukkerstaten, det maa jeg sige til, den Egenskab, at den stiger med Familiens Størrelse. Jo større Familien er, desto større er Sukkerstaten. Den har den flette Egenskab tilfælles med de allerfleste Forbrugsafgifter, som maaste er den allerværste ved den, nemlig den, at jo større Familien er, desto større er Forbruget, og desto større bliver Staten. Denne Egenskab har Sukkeret fremfor nogen anden. Vi vide alle, at det bruges selv af de allermindste Børn og maaste ikke i mindst Grad af dem. Men det er ikke Tilfældet med Ølstaten. Den stiger ikke med Familiens Størrelse. Den holder sig udelukkende til Mandens Forbrug. Det er et væsentligt Hensyn, som jeg tror, at de Herrer skulle lægge sig paa Sinde. Endvidere gives der mange gode Surrogater for Forbrug af bajerst Øl. Desuden vil Sukkerforbruget, dersom vi faa gennemført Ophævelsen af Sukkerstaten, utvivlsomt tage til i et Omfang, som vi nu ikke kunne forubestemme; men at det vil blive ganske betydeligt, er vist, og det vil føre til en Forhøjelse af de Paa-gældendes hele Levemaade, som vil have en ikke ringe Betydning. Jeg skal i den Henseende ganske henholde mig til, hvad min ærede Sidemand (H. Holm) for lidt siden gjorde gældende. Endvidere indeholder dette Forslag, som jeg kortelig gjorde Rede for, en utvivlsom Toldlettelse for Landbruget som saadant, baade for dets ledende Mænd og for dets Arbejdere. Endelig have vi Hensynet til vort Hæbbrug.

Maa jeg endnu til Slutning blot sige nogle ganske faa Ord derom. Naar vi fra Landets Side have begyndt at sætte et eller andet i Værk og synes, at vi have ofret baade Kræfter og Penge derpaa, er det saa almindeligt, at man fra Storindustriens Side, jeg vil ikke sige fra Hovedstadens Side, men fra den fornemme Ende af Samfundet, møder med en mærkværdig Skepsis, med Trækken paa Stuldrene, med Rynken paa Næsen af det, og siger: „Na, ikke andet end Skletøj“. Vi have erfaret det med den

Bevægelse, der er rejst, og som har fundet sit Udtryk gennem Andelsforetagenderne. De ville se, hvilken Mistro, hvilken Skepsis vi have mødt. Ganste vist har Andelsbevægelsen haft sine Børnesygdomme. Det har den sikkerlig, men jeg vil sige til, at er der noget, der vidner om Sundhed i Organismen, er det netop, naar en Organisme viser sig stærk nok til at udfille usunde Bestanddele. Landbefolkningen har en usvigelig god Tro til, hvad den der har taget fat paa, og det forekommer mig, at den fortjener at mødes med noget andet end den overlegne Slaaen med Staten, som utvivlsomt har fundet Sted. De ville have lagt Mærke dertil, det har mødt os baade paa det ene og paa det andet Omraade. Og dog maa jeg her erindre om: Hvorledes skulde Storindustrien overhovedet kunne leve og trives, naar ikke Landbruget var stærkt nok til baade at kunne og ville bære den Beskyttelse, hvorpaa Storindustrien hviler? Hvorledes skulde Storhandelen kunne trives, naar den ikke havde de over Hundrede Millioner Pund Klæst og Smør at handle og seje med, som Landbruget producerer. Det forekommer mig, at man har lidt Grund til at vente at blive mødt med lidt mere Anerkendelse, lidt mere Tro til Sagen, end der saa ofte finder Sted. Man har nu paa Landet en god Tro til den Bevægelse, der støtter sig paa vort Hæbbrug, Konserverfabrikkerne m. m., og jeg vil sige til, der er derom ingen Strid i Provinserne mellem Land og By. Købstæderne i Provinserne have mere og mere lært at se, at have de nogen Fremtid, er denne knyttet til Landbrugets lokale Interesser. I Kapløbet med Kjøbenhavn kunne Købstæderne i Reglen, i alt Fald de mindre, ikke itaa, men slaa de sig sammen og dele Landbrugets og den nærmeste Egns økonomiske Interesse, saa lægge vi der vore Andelsmejerier, vore Andelsflaoterier, vore Konserverfabrikker, vore Sukkerfagerier, og derigennem vil hver enkelt Egns Købstad blive et naturligt Centrum for Landbrugets Erhverv, og derved, men ogsaa kun derved, ville Købstæderne kunne trives i Fremtiden. Læg derfor Mærke til, at enhver af disse Bevægelser, som her er nævnt, bæres oppe, ikke alene af Landmændenes Interesse, men at Købstædernes Interesse er knyttet dertil.

Til Slutning vil jeg kun sige, at jeg ikke længe mindes nogen Sag, som er bleven baaren frem med en saa — jeg kan næsten sige — enstemmig Interesse, som den, vi her behandle, i dette Øjeblik er bleven, fra Provinsernes Side. Det gælder ikke alene Vestre, det gælder ogsaa Høre, det gælder ikke alene Landet, men ogsaa Købstæderne.